

Nr 24.

Ankom till riksdagens kansli den 19 mars 1926 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 20 juni 1924 om viss panträtt i spannmål.

Genom en den 26 februari 1926 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 182, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda utdrag av i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

Lag om ändring i vissa delar av lagen den 20 juni 1924 (nr 298) om viss panträtt i spannmål.

Härigenom förordnas, att 1, 4, 5, 9, 12, 17 och 18 §§ i lagen den 20 juni 1924 (nr 298) om viss panträtt i spannmål skola, 1, 4, 5, 9 och 18 §§ i nedan angivna delar, erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

I — — — räkning.

Med spannmål förstås i denna lag råg, vete, korn, havre, ärter, bönor och vicker.

Panträtten kan upplåtas i tröskad eller otröskad spannmål.

4 §.

Panträtten — — — styrkt.

I upplåtelsen skall angivas:

1) storleken och slaget av det parti spannmål, panträtten skall avse, varvid, om spannmålen är otröskad, detta skall anmärkas samt partiets storlek angivas efter den myckenhet spannmål, detsamma beräknas innehålla;

2) vederbörlig benämning å den fastighet, varå spannmålspartiet förvaras;

3) förvaringsrum eller annan plats, där spannmålspartiet finnes upplagt, med angivande tillika, därest annan spannmål upplagts eller kan uppläggas i samma förvaringsrum, av den plats i rummet, där det ifrågavarande partiet finnes upplagt.

5 §.

Med — — — underavdelning.

Angående besiktningen skall, med angivande av dagen för densamma, å upplåtelsehandlingen tecknas intyg, vari vitsordas:

att ett spannmålsparti av det slag och minst den storlek, som i upplåtelsehandlingen uppgivits, finnes upplagt på i handlingen angiven plats å ifrågavarande fastighet och, därest sådant enligt 3 § erfordras, blivit på sätt där stadgas avskilt, samt

att, såvitt besiktningsmännen kunnat utröna, vad i 2 § är stadgat blivit iakttaget och spannmålspartiet icke är föremål för tidigare upplåten panträtt.

Är spannmålen otröskad, skall detta angivas i det å upplåtelsehandlingen tecknade intyget.

9 §.

Då — — — verkställdes.

Om pantförskrivningen avsett otröskad spannmål, skall, så länge det pantförskrivna partiet är otröskat, panträtten omfatta jämväl halmen; dock skall denna omständighet, därest det pantförskrivna partiet utgöres av otröskad stråsäd och denna skördats å en på arrende innehavd fastighet, icke föranleda, att den otröskade stråsäden må, även om panthavaren kommit i besittning därav, från fastigheten bortföras i andra fall än där sådant må ske enligt 2 kap. 19 § i lagen den 14 juni 1907 om nyttjanderätt till fast egendom. Sedan tröskning verkställts, skall panträtten endast omfatta den vid tröskningen utvunna spannmålen.

12 §.

Den pantförskrivna spannmålen må icke, förrän skulden betalats eller panträtten eljest upphört, utan panthavarens medgivande bortföras eller utlämnas från den i upplåtelsehandlingen angivna fastigheten eller inom denna förflyttas från den upplagsplats, som i samma handling angivits. Vad sålunda stadgas skall dock icke utgöra hinder för uttagande av prov å spannmålen eller för tillfälligt rubbande av spannmålen i och för densammas behöriga vård, ej heller för tröskning av spannmål, som pantförskrivits i otröskat skick, under förutsättning att panthavaren i god tid före tröskningens företagande bevisligen underrättats därom och tröskningen verkställas å den i upplåtelsehandlingen angivna fastigheten.

Om innehavaren av spannmål, som pantförskrivits i otröskat skick, efter verkställd tröskning upplägger spannmålen å fastigheten, åligger det honom i samband därmed dels att, därest sådant enligt 3 § erfordras, tillse, att spannmålen varder på sätt där stadgas avskild, dels ock att till såväl registerföraren som panthavaren omedelbart lämna meddelande om uppläggningsen, innehållande uppgift om dagen därför, det upplagda partiets storlek och upplagsplatsen. I fråga om förflyttning av spannmålen från upplags-

plats, varom nu sagts, skall vad i första stycket stadgas i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

Där panthavaren lämnar sådant medgivande, som ovan sagts, vare han pliktig att å upplåtelsehandlingen därom göra anteckning, vid äventyr att underlåtenhet härutinnan medför skyldighet för honom att ansvara för den skada, som därigenom kan uppkomma för den, som i god tro förvärvat den på handlingen grundade rätt.

17 §.

Sedan panthavaren, enligt 15 § eller med stöd av ett utav överexekutor enligt 16 § meddelat slutligt förordnande, av utmätningsmannen blivit försatt i besittning av det pantförskrivna spannmålspartiet, äger panthavaren, oberoende av överenskommen förfallotid, att i den ordning, som i lag stadgas eller mellan parterna med laga verkan avtalats, ur partiet förskaffa sig betalning för sin fordran till kapital och ränta ävensom för samtliga med besittningens erhållande och fordringens utfående förenade kostnader.

Är det spannmålsparti, som panthavaren erhållit i sin besittning, otröskat, äger han föranstalta om tröskning av detsamma samt ur den därvid utvunna spannmålen förskaffa sig betalning, såsom i första stycket sägs, såväl för däri omförmälda fordran och kostnader som ock för de med tröskningen förenade kostnaderna.

I övrigt skall, sedan panthavaren erhållit spannmålspartiet i sin besittning, vad med avseende å handfången pant i allmänhet gäller äga tillämpning.

18 §.

Den — — — upplåtits.

Om innehavaren av spannmål, som pantförskrivits i otröskat skick, efter verkställd tröskning upplägger spannmålen å fastigheten utan att iakttaga vad honom enligt 12 § andra stycket åligger eller lämnar medvetet oriktig uppgift i sådant meddelande till registerföraren eller panthavaren, som där sägs, straffes han med böter från och med fem till och med ettusen kronor.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för ifrågavarande förslag, far utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till propositionen jämte därvid fogade protokollsutdrag.

Lagen om viss panträtt i spannmål tillkom för att bereda jordbrukarna ökade kreditmöjligheter och därigenom sätta dem i stånd att för sina utbud av spannmål avvakta en lämpligare tidpunkt än den vanliga strax efter grödans tröskning. Genom lagen är möjlighet införd att belåna spannmål utan att densamma överlämnas till långivaren eller annan för dennes räkning. Pant-rätten kan emellertid enligt 1 § i lagen endast upplåtas i spannmål, som

befinner sig i tröskat skick. Pantsättningsförfarandet gestaltar sig i huvudsak på följande sätt: Pantupplåtelsen skall ansluta sig till ett skriftligt fordringsbevis och antingen vara intagen i skuldebrevet eller antecknad å detsamma (4 §). Föremål för pantsättningen kan endast vara ett visst bestämt parti spannmål, och detta skall på lämpligt sätt hållas avskilt; i pantförskrivet parti må ej ytterligare panträtt upplåtas (3 §). Besiktning av partiet skall verkställas av i lagen närmare angivna personer, varefter besiktningsmännen skola invid partiet anbringa ett anslag om pantsättningen (5 §). Sedan upplåtelsehandlingen försetts med intyg om besiktningen, skall handlingen inom viss tid inregistreras hos domhavanden respektive hans ställföreträdare i det tingslag, där partiet förvaras, eller, om partiet förvaras inom stads område, till viss befattningshavare vid rådhusrätt (6 §). Först då registrering skett, uppkommer panträtten; denna medför samma befogenheter som handpanträtt med vissa undantag, som föranledas därav, att panthavaren icke har panten i sin besittning (9 och 17 §§). Den pantförskrivna spannmålen får i allmänhet icke utan panthavarens medgivande bortföras eller utlämnas från den i upplåtelsehandlingen angivna platsen för spannmålens förvaring (12 §). Åsidosätter låntagaren sin betalningsskyldighet, äger panthavaren påkalla handräckning för att få panten i sin besittning (15 §). Samma befogenhet tillkommer honom, om han förebringar sannolika skäl för att spannmålen icke väl vårdas eller att hans rätt eljest äventyras på närmare angivet sätt (16 §). Slutligen har panträtten i olika avseenden ställts under straffskydd (18 §).

*Förslagens
huvud-
grunder.*

Förevarande lagförslag avser i främsta rummet att tillgodose de önskemål, som redan vid tillkomsten av lagen uttalades därom, att denna borde äga tillämpning jämväl å spannmål i otröskat skick, varigenom lagen skulle vinna i praktisk användbarhet. I detta syfte föreslås den ändringen av lagen, att föremål för panträtten skall angivas vara »tröskad eller otröskad spannmål» (1 §). Angående panträttens innehåll, därest pantförskrivningen avsett otröskad spannmål, stadgas i förslaget, att panträtten skall, så länge det pantförskrivna partiet är otröskat, omfatta jämväl halmen men, sedan tröskning verkställts, endast den vid tröskningen utvunna spannmålen (9 §). En viss inskränkning i denna regel är därvid stadgad, för den händelse det pantförskrivna partiet utgöres av otröskad stråsäd, som skördats å en på arrende innehavd fastighet. Även om panthavaren kommit i besittning av partiet, äger han nämligen icke bortföra detsamma från fastigheten i andra fall än där sådant må ske enligt 19 § i allmänna arrendelagen. Enligt denna paragraf får arrendator ej utan jordägarens samtycke före arrendets upphörande föra stråfoder från fastigheten samt är pliktig, om han vid avflyttningen har stråfoder kvar, att hembjuda det jordägaren till inlösen. Beträffande panthavares rätt att tillgodogöra sig pantförskrivnen otröskad spannmål meddelas i förslaget bestämmelser, vilka ansluta sig till föreskrifterna om panträttens innehåll (17 §). Vidare innehåller förslaget bestäm-

melser angående de villkor, varunder tröskning av pantförskriften otröskad spannmål samt ett eventuellt uppläggande å fastigheten av den tröskade varan må äga rum (12 §). Sålunda skall panthavaren före tröskningen underrättas därom, och tröskningen skall ske å den i upplåtelsehandlingen angivna fastigheten. Vid uppläggning av partiet i tröskat skick har besiktning, motsvarande den, som skall ske vid panträttsupplåtelsen, ansetts kunna undvaras. I stället stadgas skyldighet för spannmåls innehavare att vid uppläggnings tillse, att spannmålen, där så erfordras, blir avskild, varjämte bestämmelse upptagits om skyldighet för spannmåls innehavare att omedelbart lämna upplysningar om uppläggnings till såväl föraren av spannmålspantregistret som panthavaren. Försummelse att iakttaga vad sålunda stadgas har straffbelagts (18 §). — I samband med den sålunda föreslagna utvidgningen av lagen hava alla bestämmelser däri om anslag till utmärkande av pantsättningen uteslutits.

Utskottet har vid granskning av lagförslaget ej funnit skäl till anmärkning mot detsamma och får alltså hemställa,

Utskottet.

att ifrågavarande proposition måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 19 mars 1926.

På första lagutskottets vägnar:

A. ÅKERMAN.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar Åkerman, Hederstierna, Klefbeck, Edw. Larson, Tjällgren*, J. O. Karlsson, Fehr och Julin;

från andra kammaren: herrar Lindqvist i Halmstad, Lindley, Leo, Jansson i Edsbäcken, Nilsson i Antnäs, Johansson i Brånalt, Karlsson i Vätö* och Johanson i Huskvarna.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.